Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Sørgetale

i Anledning af

Kong
Frederik den Sjettes Død

holdt

i Svanninge Kirke

den 16 Januar 1840,

af

J. F. Leth.

Odense 1840.
Trykt hos S. Hempel.

Bøn.

Dig o evige Fader i Himmelen takke og priſe vi med rørte Hjerter, fordi Du har været trofaſt og miſkundelig imod os i de ſvundne Tider, har ladet os henleve vore Dage glade og lykkelige under Fredens venlige Skygger, medens Din Naade og Miſkundhed var ny over os for hver en Dag der randt hen, og har ladet os ſtyre af en chriſtelig Konge, i hvis Hjerte Miſkundhed og Sandhed gjorde Bolig, og hvis kjereſte Glæde det har været, at kunne virke til ſit Folks Lykke, Held og Velſignelſe.

Hans vigtige Dagværk er nu bragt tilende, til Dig o Herre! er han nu vendt hjem, at høste Naadens Løn med alle dem, der have været beſtandige og troe indtil Enden. Men lad hans Minde ſiedſe bevares i vore Hjerter i kjerlig Erindring, lad hans Ihukommelſe være velſignet iblandt os fra Slægt til Slægt, lad Frugterne af hans velſignelſesrige Virken Dag for Dag træde klarere og kjendeligere frem iblandt os.

Amen!

Ligesom vi den Gang, det først rygtedes iblandt os, at vor elskede Konge var gangen til Hvile, var af Herren kaldet bort fra sit vigtige Dagværk, og paa en Høieres Bud havde nedlagt den Herskerstav, han i saa lang en Række af Aar havde ført til Guds Ære og sit Folks Lykke, Held og Velsignelse, ligesom vi da følte os grebne af smertelig Vemod, med sørgende Hjerter følte os berøvede en Konge, der med den oprigtigste Villie, den utrætteligste Iver havde søgt at begrunde sit Folks Held og Lyksalighed, en Konge der fortjente at nævnes sit Folks Fader i Ordets skjønne og ophøiede Betydning, ligesom Hjertet allerede dengang følte en dyb og hellig Trang til at udtale de Følelser, hvoraf det saa mægtigen bevægedes; saaledes Venner! maae vi vistnok føle og erkjende, at ogsaa den nærværende Dag har et billigt Krav paa vor levende Deelta-

gelse, Dagen paa hvilken vor elskede Konges jordiske Levninger føres hen til deres Hvilested, for der at samles og forenes med det Forkrænkelige af saamange af hans store og berømmelige Forgjængere.

En stor og uoverskuelig Skare drager ud af Danmarks Kongestad; det er ingen Jubels eller Glædes Optog, som der lader sig tilsyne. Taus og alvorlig bevæger Skaren sig fremad, fra mangt et Hjerte hæver sig et stille Suk, fra mangt et Øie rinder en kjerlig Veemodstaare. Imellem sig fører den en kjer og dyrebar Byrde, Gjenstanden for deres Sorg, deres ømme levende Deeltagelse. Det er Afskedens Time der kalder; de føle sig tilmode som ved Afskeden fra en troefast og elsket Fader, under hvis Varetægt de hidtil have følt sig saa lykkelige og vel. Svundne Dage stille sig frem for deres Erindring, med taknemmelige Hjerter komme de ihu, hvad den hensovede Konge haver været for dem, hvor lykkelige og tilfredse de have følt sig under hans retfærdige og mildfundelige Scepter, hvor trygge de have bygget og boet under hans mægtige Beskjærmelse. Hans Minde offres en stille Veemodstaare, hans Minde bevares i deres Hjerter i kjerlig Ihukommelse.

Og disse Følelser vedd vi indskrænke sig ingenlunde til hiin Skare, hvem det er forundt, at

følge den elskede Konge til hans Hvilested; nei de yttre sig overalt saavidt som Danmark grændser, de ere fælles for alle danske Hjerter, for hvem Konge og Fødeland ere hellige og dyrebare Navne. Ogsaa i denne Forsamling findes der vistnok mangt et Hjerte, hvori Troskab og Kjerlighed mod sin Konge har været indtegnet med uudslettelige Træk, mangt et Hjerte, som i Lon haver sukket ved hans Bortgang.

Vel maae vi tilstaae og bekjende, at Herren har været troefast imod os, har afhjulpet vort Savn og mildnet vor Sorg, idet han har betroet os i en Konges Varetægt, der med christeligt Sind har begrebet sit hellige og vigtige Kald, og med det lyseste Blik, den bedste Villie, det ædleste Hjerte vil med den Almægtiges Bistand udbrede Held og Lykke trindt iblandt os. Men langt være det dog fra, at den hensovede Konges Minde skulde derover fordunkles eller overantvordes til Glemsel; langt være det fra, at den Deeltagelse, som Sorgens Budskab kaldte frem, skulde alt være forstummet, at den Veemod, som vaktes, skulde alt være udslettet af Hjerterne. Disse Følelser kunne ei være forsvundne, thi de have en varig Grund og Kilde, de grunde sig paa levende Taknemmelighed og Kjerlighed. I kjert og dyrebart Minde vil den alderstegne Konge,

som nu er ganget til Hvile, dog stedse forblive i vore Hjerter, med Taknemmelighed ville vi mangen Gang skue tilbage paa hans Færd, for vore Børn og vore Børnebørn ville vi mangen Gang fortælle om Frederik Fredegodes Dage, hine lykkelige Dage, da en elsket Konge vandrede blandt et tro og hengivent Folk, vandrede som en Fader blandt sine Børn, æret, agtet og elsket baade af Høie og af Lave.

Ogsaa paa den nærværende Dag er det da vistnok naturligt, at vi skue tilbage paa hans velsignelsesrige Virken iblandt os, og gjenkalde os noget Enkelt af det Meget, han i sin lange Regjeringstid haver virket til sit Folks Held og Lykksalighed; thi til det Enkelte maae vi her indskrænke os, og i denne Henseende kunne vi vistnok ei gjøre bedre, end at lægge til Grund for vore Betragtninger de Ord, som vi læse i Salomos Ordsprog 20, 28:

„Miskundhed og Sandhed skal bevare en Konge, og han understøtter sin Throne ved Miskundhed.“

Sandhed og Miskundhed ere Udtryk, hvis Betydning vi vel allerrigtigst kunne opfatte, naar vi betragte dem som enkelte Yttringer af det christelige Troeskiv, som Frugter der vore frem og udfolde sig paa Troens hellige Stamme.

Ved christelig Troe forstaae vi ikke en kold og

ligegyldig Erkjendelse af denne eller hiin Lærdom, men en levende Opfattelse og Tilegnelse af den evige Sandhed, der var i Gud og aabenbaredes for Støvets Børn i ham, der selv er Veien og Sandheden og Livet, uden hvem Ingen kan komme til Faderen. Vel see vi Alting kun stykkevis, saalænge vi endnu færdes her i Støvet, see det som i et Speil og i en mørk Tale; vor Erkjenden og Begriben vil her bestandig være mangelfuld og ufuldkommen, indtil vi komme didhen, hvor vi skulle skue Ansigt til Ansigt. Men netop derfor indeholder Troen i sig en Higen efter bestandig mere og mere at gjennemtrænges af Sandhedens Lys, den søger bestandig at stige fra Klarhed til Klarhed, indtil den engang i hiin Verden naaer sin herlige Fuldendelse, omskiftes til en salig Beskuelse. En troende Christen han er af Sandhed, har altid et aabent Øre for dens Stemme, hans Hjerte er altid villigt og rede til at annamme og bevare den, hans Sjel tørster derefter som efter de levende Vandstrømme. Om end allerede hans Øie haver skuet Naaden og Sandheden i Christo Jesu, om end allerede han deri har fundet Hvile for sin Sjels Moie og Bekymring, saa bliver han dog ved at øse deraf som af en uudtømmelig Kilde, higer bestandigen efter at Sandheden med sit Lys, sin Kraft og sin

Varme stedse mere kunde gjennemtrænge hans Livs inderste Væsen. Sandheden er ham elskelig, han ønsker og haaber dens Seier saavel inden i sit eget Hjerte som ogsaa uden omkring sig, i den Verden der omgiver ham, ærligen nedlægger han sin Skjærv paa Sandhedens Alter, virker efter den Evne, Kraft og Leilighed, Herren giver ham, til at Løgnen maatte forstumme, at Sandhedens Rige stedse mere og mere maatte udbredes, thi Sandheden og Løgnen ere for ham uforenelige som Christus og Belial.

Og ligesom Troen, naar den træder frem i Menneskelivet, giver sig tilkjende som en Hylding af Sandhed, som en Stræben efter at Sandheden maatte seire og vinde, og at Alt, hvad der er sandt og ret og godt og elskeligt, Alt hvad der stammer fra Faderen, der selv er Sandhedens og Livets Kilde, at Alt dette maatte værnes og forsvares, maatte udvikles og udbrede sig stedse mere og mere her paa Jord; saaledes vil ogsaa Troen i sit sande Væsen og Skikkelse træde frem som levende Miskundhed og Kjerlighed; og kan det vel være anderledes? En troende Christens Hjerte er jo bleven opvarmet af den evige Kjerlighed, som i Forloserens Billede træder ham saa huldsalig imøde. Denne Følelse, der tilforn var hans naturlige kolde Hjerte saa fremmed og ubekjendt, den er nu bleven levende

inden i ham, herovenfra er den indplantet og i hans Hjerte har den fæstet sin dybe Rod; thi, som der staaer skrevet, derudi bestaaer Kjerligheden, ikke at vi have elsket Gud, men at han haver elsket os, og udsendt sin Søn til en Forsoning for vore Synder. Tilforn tænkte han kun paa sig selv, levede kun for sig selv; nu derimod er Alt langt anderledes med ham. Ligesom han selv har følt sig grebet af Guds Kjerlighed i Christo Jesu, saaledes er nu ogsaa hans eget Hjerte bleven gjennemtrængt af denne Følelse, i hans Hjerte er der nu Rum og Plads for hver medforløst Broder eller Søster han møder paa sin Vei, i dem alle seer han nu kun Lemmer paa det ene og samme Legeme, hvis Hoved er Christus, ogsaa her finder det sin Anvendelse, at naar det ene Lem lider, da lide de alle. Oprigtigen tager han Deel i sin Næstes Vee og Vel. Efter sin Herres og Mesters Exempel er det hans kjereste Glæde at kunne trøste de Kleinmodige, antage sig de Skrøbelige og gjøre vel imod Alle; det er hans Glæde at kunne aftørre Taarer paa de Bedrøvedes Kinder, at kunne række sine lidende Brødre en kjerlig og hjelpende Haand. Hans Liv rinder hen som en Kjæde af Kjerligheds- og Barmhjertigheds-Gjerninger, Mistundhed staaer som et Hovedtræk i al hans Digten og Tragten. Det er hans Ønske og

hans Stræben, at han med Sandhed kan regnes hen blandt deres Tal, til hvem Frelseren siger: Jeg var hungrig og I gave mig at spise, jeg var tørstig og I gave mig at drikke, jeg var fremmed og I toge mig til Eder, jeg var nøgen og I klædte mig, jeg var syg og I besøgte mig, jeg var i Fængsel og I kom til mig. Alt hvad I have gjort mod En af disse mine mindste Brødre, det have I gjort imod mig.

Saaledes Venner! fremstille sig for os Sandhed og Miskundhed som skjønne og herlige Frugter, der naturligen udfolde sig paa Troens levende Stamme, fremstille sig som saadanne Dyder, der skulle pryde enhver Christens Liv og Levnet, om han ellers med Rette vil bære sit christne Navn, vil gjælde som en levende Green paa det sande Viintræ, som er Christus. Sandhed og Miskundhed skulle følge os paa alle vore Veie, paa disse skulle vi lægge Vind, baade Høie og Lave, i hvad Stand og Vilkaar vi end monne være. Sandhed og Miskundhed ere saaledes de Prydelser, der ogsaa og fornemmelig, skulle findes hos christelige Konger. Hos disse kunne de træde frem i et større og videre Omfang, kunne give sig tilkjende i de mangfoldigste Retninger, baarne og fremhjulpne af Herskerens Magt. I denne Henseende skulle netop Konger og Fyrster

være som skinnende Lys, hvis velsignende Straaler udgaae over det ganske Land og Folk. Ved Sandhed og Miskundhed ville de vise sig troe i deres Herres Ærinde, ville fuldbringe deres store og vigtige Dagværk til Guds Navns Ære og Forherligelse og til deres Undersaatteres Lykke, Held og Velsignelse. Ved Sandhed og Miskundhed ville de vinde Folkets Hengivenhed og Kjerlighed, ville saaledes i Folkets Hjerter vinde sig en Magt og et Herredomme, mod hvilken enhver udvortes Magt er kun usikker og skrøbelig i Sammenligning; i Folkets Troskab og Kjerlighed ville de grundfæste deres Throne, at de selv under truende Storme staae faste og urokkelige, som Klippen udi Havet. Kunne vi da andet end sande den vise Salomos Ord, der han siger: Miskundhed og Sandhed skal bevare en Konge; og han grundfæster sin Throne ved Miskundhed.

Naar vi nu efter saadanne Betragtninger vende Blikket hen paa vor hensovede Konges Regjering, da maae vi vistnok føle, at disse Salomos Ord finde her deres Anvendelse i fuldeste Maade. Thi var det ikke Sandhed og Miskundhed der udgjorde ligesom Hovedtrækkene i hele hans Liv og hans Virken iblandt os, var det ikke disse som vandt ham Folkets Hjerter, grundfæstede ham en Hengi-

venhed og Kjerlighed, som vil ihukommes blandt sildige Slægter? Miskundhed lyste frem af hver hans Idræt og Gjerning, Miskundhed var som det qvægende og velgjørende Lys, der skinnede frem over al hans Regjerings Færd. Han fandt sit Livs skjønneste og herligste Formaal i at gjøre det Folk lykkeligt, som Herren havde betroet ham, for dette Maal arbeidede han utrætteligen lige indtil sit Livs sildige Aften. Hans Hjerte var aabent for de Lidendes og Betrængtes Suk og Klage; at lindre og afhjælpe deres Nød var ham altid en kjer og hellig Pligt. Han var den mægtige Beskjærmer for Hvermands stille og fredelige Arne, han værnede om Lov og Ret i Landet, saa at vi i den trygge Roe og Fred kunne bygge og boe og røgte vort lovlige Kald. I saa mangfoldige Retninger søgte han at virke til Menneskehedens Lykke, Held og Velsignelse. Ham var det, der løste Bondens uværdige Lænker, friede ham af det tunge og trykkende Aag, sikkrede ham for vilkaarlig Plage og Mishandling, gjorde denne Stand fra Slaver og Livegne til et fribaarent Folk, der som et saadant med Lyst og med Glæde kunde tjene sin Konge og sit Fødeland. Ham var det, der sønderbrød Slavelænken baade hjemme og ude. Ogsaa hist i det fjerne Afrika, hvor saamangen Skjændselsdaad blev øvet, hvor saamangen

kjer Søn blev rovet bort fra det fædrene Hjem, saamangen Brudgom blev rovet fra sin Brud, for over det vide Hav at føres til Trældommens Land, uden Haab om nogensinde at gjensee det elskede Fødeland, ogsaa der blev det kjendt, at i Danmark boede en Konge, hvis ædle menneskekjerlige Hjerte kunde ynkes over Brødres Nød og Jammer, og som fandt Midler og Veie til at afhjælpe den, idet han kraftigen virkede til den grumme Slavehandels Afskaffelse.

Ligesom Miskundhed var en Prydelse for vor hensovede Konges Regjering, saa var Sandhed det vist ikke mindre. Hans Hjerte var altid aabent for Sandhedens Stemme. Ikke blot Sandheden, som den herovenfra lyser ned over vore Livs Stier, var ham hellig og elskelig; men ogsaa Sandheden, som den fra de jordiske Vilkaar og Forholde træder os imøde, fandt hos ham et aabent Øre, et velvilligt Hjerte. Hans Ønske var det, noie at kjende det Folks Vilkaar, hvorover Herren havde betroet ham Herskerstaven. Han vilde, at enhver Nød, ethvert Tryk, det følte, skulde komme til hans Kundskab, at dets Længsler og Forhaabninger skulde frembæres for Thronens Fod, at ethvert dets stille og lønlige Suk skulde gjenlyde i Kongernes Sale. Derfor var det, at han lod udvalgte Mænd af Fol-

kets Midte fra alle Rigets forskjellige Egne samle sig, for gjennem disse at høre Folkets Røst, gjennem disse at erfare dets Vilkaar, mærke dets Ønsker og Længsler, og saaledes allersikkrest at kunne virke hvad der tjente til dets Tarv. Ikke blot selv elskede han Sandhed, og aabnede sit Hjerte for den, men han vilde ogsaa, at dens Lys skulde opgaae stedse klarere og herligere over det ganske Land, at dens Straaler skulde trænge ind i Alles Hjerter, der aabenbare sin himmelske Kraft og Velsignelse. Han sørgede for sit Folks Oplysning i Alt, hvad der kunde tjene til dets Velfærds Befordring, Alt hvad der kunde angaae dets timelige saavelsom evige Vel; han sørgede for, at den christelige Oplysnings Straaler kunde skinne baade for Høie og for Lave. Ogsaa for den Stand, han havde udfriet af Slaveaaget, vilde han at Sandhedens Lys stedse klarere kunde skinne frem. Han sørgede for, at Folkeunderviisningen kunde vorde jo længer jo fuldkomnere, at den opvoxende Slægt kunde veiledes af kyndige Lærere, og at Christendommens velgjørende Lys kunde Dag for Dag skinne klarere og herligere frem, at dens velsignende Straaler kunde udgaae i alle Retninger, kunde ogsaa i Folkets lave Hytter trænge ind, kunde der være til Opmuntring, Trøst og Vedergvægelse.

Hvor finde vi da vel nu et klarere Beviis paa Sandheden af Salomos Ord, end her i vort elskede Fædreland? Her har det jo viist sig tilfulde, at Miskundhed og Sandhed bevarer Kongen, og at han understøtter sin Throne ved Miskundhed. Vel er Danmark kun et lille Land i Sammenligning med saamange store og mægtige Riger; men hvor finde vi vel den Throne, der hviler paa en fastere og en stærkere Grund end her iblandt os? Thi Thronernes Styrke grunder sig ei paa Hærskarernes Mangfoldighed, ei paa glimrende Feldtslag, ei paa store og mægtige Erobringer; selv under disse Omstændigheder kan der jo gjerne være en indre skjult Orm, der gnaver paa Thronens Fod, saa den raver og synker. Skal Thronen være fast, saa at Tidens Storme vel kunne drage hen over den, men ikke rokke eller omstyrte den; da maa den hvile paa et troefast Folks Hengivenhed og Kjerlighed, i det Fyrsternes Sandhed og Miskundhed vinde Folkets Hjerter, og disse omhegne Thronen som den faste urokkelige Muur, hvilken Fjendernes Hære ei kunne gjennembryde, og det saaledes stadfæster sig, hvad vi i Psalmen have hørt: at Miskundhed er Livvagt god, og Sandhed Thronens gyldne Fod. Saa har det jo været i Sjette Frederiks Dage. Han elskede sit Folk og Folket elskede sin Konge. I

Folkets Hjerter havde han reist sin Throne, saa den stod fast og ubevægelig under Verdens Storme og Tidernes Omverlinger.

Med inderlig Glæde dvæle vi ved disse Træk af vor hensovede Konges Liv og Virken iblandt os. Thi ligesom Troen, naar den kommer tillive, vil lade Sandhed og Miskundhed lyse paa sin Vei, saaledes ere ogsaa disse tvende at ansee som Troens Mærker, som fuldgyldige Vidnesbyrd om, at Troen boer i Hjerterne; thi kun paa det gode Træ kunne de gode Frugter indsamles; saaledes ere de ogsaa Vidnesbyrd om, at Tro og Gudsfrygt for vores hensovede Konge har været Ledestjernen paa hans Livs vigtige Vandring, at han nu ved Enden af sit Dagværk er funden tro i sin Herres Ærinde og er nu gangen ind til hans Glæde, at samles med alle Salige og Udvalgte for Guds Throne, der hvor ogsaa vi engang skulle komme hen, naar Tro og Gudsfrygt have boet levende i vore Hjerter og Sandhed og Miskundhed have skinnet paa vore Veie.

Amen!